

TAL,

Hållit vid

Nerpes Prosteris sammankomst

Uti

Nerpes Sokns Moderkyrka,

at välja *BISKOP*,

d. 17 Januarii 1776,

AF

M. JOHAN LAIHIANDER,

Theol. Prof. Pr. & P. Nerp.

Och efter begäran til Trycket aflämnadt.

WASA,

Tryckt hos GEORG WILHELM LONDICER.

REPLACEMENT
ONLY HERE

Högårevördige, Valårevördige, Årevördige
Samt Hög- och Högvällårde Herrar
Præpositi, Pastores och Commministri uti
Nerpes Prosteri.

Mine högtårade Medbröder.

DETTA enfaldiga Tal tänkte jag väl aldrig igenom trycket allmänt göra: utan skada kunde det ock saknas i alla Boklådor; men sedan de fleste af Eder, mine högtårade Medbröder, sådant åskat: så hafven J dy-medelst antagit de af mig framförde tankar för Edra egna. De warda fördenskul härmedelst Eder vördsammeligen tilegnade, och framgå i dagsljuset ej mindre för Eder än för min räkning.

Den brist af våltalighet, hvarmed de blifvit utförde, tillhörer endast mig enskildt, och kan densamma af mig aldrig uppfyllas, så framt et upförande, som igenom Guds nåd med gärning visar, hvad man, enligt Sanningenes Ord, enfaldeligen tänker och talar, icke

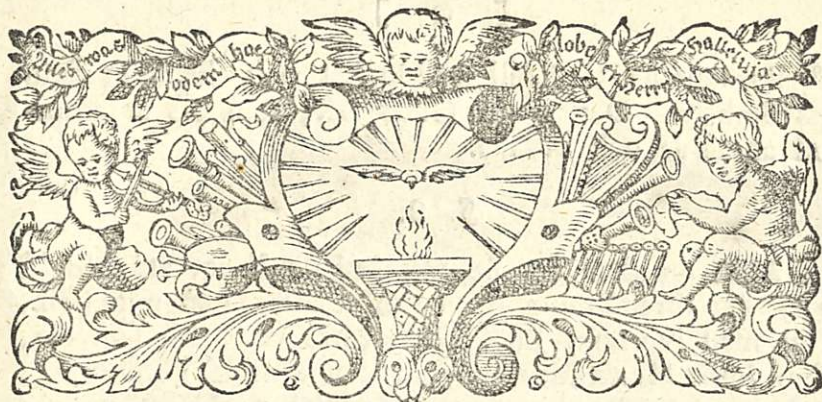
varder ansedd för större prydelighet, än några efter
Vitterleks-Lagar noga afpassade ord och stafvelser.

Under trogen önskan af all sälhet framlefvor jag
stådse med högaktning och nöje

Edra Hög - Vål - och Arevördigheters

Nerpes
d. 29 Jan. 1776.

ödmjuk hör samste
tjenare
JOH. LAIHLANDER.

Uti den i alla evighet högtlofvade Treenige
Gudens, Guds FADERS, Guds SONS, och
Guds dens Helige ANDES vålsignade Namn!

§. I.

Mine i HERRANOM högtållskade Bröder!

Vi vete alle uti hvad affigt vi äre på denne stunden
sammankomne i denna HERRANS helgedom: näm-
ligen, til at välja och utnämna dem, hvilka vi,
för vår del, anse värdige at föreflås til det inom vårt
Stift lediga Biskops-Åmbetet.

Vi vete ock, at denne förrätningen är af mycken
vigt och angelägenhet.

Då man tkal utse en Tilsynsman öfver mer än två
hundra årkildta Församlingar: öfver hela Stor-Furstend-
ömetts Högshola: öfver sexton större och mindre Scho-
lar och Pædagogier: öfver Stiftets Hospitaler och La-
zaretter: öfver Läro-Ståndets både pligter och tillståndiga
förmoner, både lära och lefverne: Ho finner då icke,
mina påminnelser förutan, at härvid fordras af oss all

möjelig omtanka, nitfull oväldighet och christelig samvets ömhet. Det är ju Guds sak, som oss är anförtrod at vårda och bevaka.

§. 2.

Men emedan det är mit ämbere ålagt, at medelst en tjenlig föreställning bereda både eder och mig sjelf, til at med ivornom Ede, efter bästa vett och samvete, såsom inför HERRANOM, afgöra denna heliga förrättning; så får jag ju icke denna min skyldighet aldeles ur akt låta. Och hvi skulle jag icke med hjertans hog och lust bjuda til, at densamma igenom Guds nåd fullgöra, då jag vet, at ingen ibland oss våmjes vid det, som til uppbyggelse tjena kan: då jag tillika vet, at Guds Ords sanning, ehuru förut nogslamt bekant, har dock en ny kraft och välsignelse med sig, så ofta hon efter Guds sinne uprepas och af trogna samt tilgifna hjertan användas.

§. 3.

Den allmänna regeln, som Apostelen Paulus förskrifver alla Lärare, vid alla tillfällen til rättelse, uti 2 Cor. 6: 4. så lydande: *Låter oss i all ting bevisa oss såsom Guds tjenare*, har i ofvanlagde affigt icke kunnat undfalla min svaga, men välmenande eftertanka. Densamma vil jag fördenkikul, efter mit enfaldiga begrep, nu något närmare til ändamålet lämpa.

§. 4.

Uti den Corinthiska Församlingen var en svår inbördes föntring och tvedragt upkommen, förnämligast igenom den öfverdrefna och vidikepeliga högaktning
en

en del hade fattat för den ena, och en annan del för den andra af sina Lärare.

Denna förändringen, som mera liknade Grækska Philosophers Schola, än Christi Kyrka, som mera lände Evangelij predikan til mehn, än befrämjade des nytta och välsignelse, ville Apostelen hafva dämpad och aldeles utrotad.

§. 5.

Hans uplysta förstånd och hans helgade vilje nyttjade til et så godt ändamåls vinnande en förundransvärd vishet och försigtighet.

Hos Åhörarena ville han bibehålla den vördnad och aktning för Låro-Åmbetet, hvilken förutan det samma med frugt och nytta icke förvaltas kan.

Hos Lärare ville han upväcka en brinnande nit, at lå förhålla sig, som deras Åmbetes höga dyrd och värde fordrade.

§. 6.

Uti bågge desse afseenden tilegnar han, uti sina Epistlar til den Corinthiska Församlingen, Lärarena de största Åretitlar, som en dödlig människa kunna tillagde warda. Han kallar dem Guds Hushållare, eller *Skaffare til Guds Hemlighet*, 1 Cor. 4: 1. hvilka HERREN Gud hafver satt öfver sit tjenstefolk, til at i rättan tid gifva dem, hvad dem behörer, Luc. 12: 42. Hvilkom HERREN hafver anförtrodt den hemlighet som förtäckt är för dem, som förtappade warda, 2 Cor. 4: 3. Han kallar dem *Guds Sanningebod i Christi stad*, 2 Cor. 5: 20. hvilka HERREN hafver utfökt at förkunna sina råd om människornas salighet, och förmana dem, at låta försona sig med Gud. Han kallar dem *Guds Medhjelpare*, 1 Cor. 3: 9. 2 Cor. 6: 1. hvilka HERREN utkårat,

kårat, at vara sig likasom til biträde vid syndares omvändelse och salighets befordran.

§. 7.

Hvad kan väl utmärka högre aktning för et människligt värf, än alt detta? Hvad bör mera upmuntra en Lärare, at vandra värdeliga JESU Evangelio, at vara i sit Kall nitfull, outtröttelig och trogen.

§. 8.

Men på det Apostelen å ena sidan måtte förekomma, at Åhörarena härigenom ej skulle styrkas uti den öfverdrefna och vidtkepeliga högaktning för sina Lärare, som förut redan åstadkommit förändring och tvedragt, då de mera fäste sin upmärksamhet på Lärarena, än på sjelfva Låran: mera på hvars och eus gåfvor, än på de fanningar som de framförde: mera på personen och des utvärtens omständigheter, än på den invärtens uppbyggelsen och det själågagn, som de skaffade: på det han ock, å den andra sidan, måtte hos Lärarena förebygga en syndig årelystnad och högdragenhet, at tilegna sina personer det, som Åmbetet tilhörde; så låter han dem veta, at Lärarena, med alla sina höga Titlar, dock voro tjenare och icke Herrar: *der skal man hålla oss före, at vi åre tjenare*, 1 Cor. 4: 1.

§. 9.

Ehvad utvärtens omständigheter och gåfvor kunna vara olika, så hafva dock alla Lärare lika Åmbete, och lika aktning tilhörer dem i Åmbetet

Paulus hade mer arbetat, mer lidit, mer uträttat, än alle andre Apostlar: *Apollo var värtalig och mäktig i Skrif-*

i *Skrifterna*: Kephäs deremot enfaldig, men tydelig och AA. 18:24 grundelig: alla voro de dock lika aktning värdige, så vida de alla voro lika trogne och nitilke: *alla voro de icke annat än tjenare.*

1 Cor. 3: 5.

§. 10.

Men sjelfva denna tjenare-titeln innefattar ock et stort och högt värde. Hvad väfende gör man icke af verldsliga Konungars betjente, som hafva vigtiga värf om händer? Huru mycket mera böra då Guds tjenare hållas i aktning och vördning,

De störste Guds Män, som i Skriften kallas Guds vänner, såsom Abraham, Jac. 2: 23. och Moses, Ex. 33: 11. hafva dock räknat för sin största ära, at heta Guds tjenare. David satte mindre värde på at heta Konung öfver Juda och Israel, än at han fick kalla sig Guds tjenare. *Herre, jag är din tjenare och dine tjenarinnos son*, säger han i Pf. 116: 16.

Alla JESU Apostlar gåtvo sig ingen annan titul. Apostelen Jacob hade, i anseende til skyldskapen med JESU Mandom, kunnat kalla sig hans Broder; men han hölt för sin högsta ära, at kalla sig *Guds och Herrans Jesu Christi tjenare*, Jac. 1: 1. Frälstaren JESUS CHRISTUS sjelf kallar sig *Guds tjenare*, Ef. 42: 1.

§. 11.

Man kunde snart tro, at verldsligen sinnade människor, hvilka ringa akta Himla-Låran, och följakteligen äfven Låro-Åmbetet, icke sätta mycket värde på dessa Lårarena i Guds Ord tillagde Åretitlar; men man blifver dock ofta varse, at de hädkaste Låro-Ståndets fiender, ehuru de uppenbarliga drifva gåck och begabberi med ofstanämde des Åretitlar, måste likväl finna uti dem något så högt, at de icke kunna dölja sin afund deröfver.

Derföre vilja de, likafom de Corinthier, rifva til

B

sig

fig den rättigheten, at gifva dessa titlar allenast åt dem: som vunnit deras behag, och åter beröfva dem de samma, så snart deras gamla Adam och verldsliga affigter blifvit något vidrörde och stötte. De låtta sig i Domfåtet, och ehuru blinde och okunnige i domen, fälla de dock skarpa och kärlekslösa, ja ofta vrångvisa domar öfver sina Lärare: räkna dem til last och smålek, hvad som dock hålles för lofligt och anständig för alla andra människor. til et bevis, at de anse Läro-Åmbeten och deras titlar högre, än alt hvad verlden tilhörer, och at hos dem således väntas mera uplyst vett och mera helgadt hjerta, än hos alla andra.

§. 12.

Ho fer då icke här af huru grundad och nödvändig den förmaningen är, som Paulus af alt detta leder, nämligen: *at vi som et sådant Åmbete hafve, måtte ingom i någor måtte förargelse gifva, på det vårt Åmbete må ostraffadt blifva: at vi icke allenast måtte taga oss til vara för utvärtes synbar gudlöshet; utan ock för alt det, som allenast ondt synes, på det vi icke måtte falla i lastarenas försmädelse: vi måste, säger han, jemväl undfly bemälig skam, och icke fara med skalkhet, utan med uppenbara sanning, bevisa oss för alla människors samvet i Guds åsyn, 2 Cor. 4: 2. Med et ord: bevisa oss i all ting, såsom Guds tjenare.*

§. 13.

Mine högrållkade Bröder: huruledes vi uti all ting ikole bevisa oss såsom Guds tjenare, är nu ej nödigt at handla om. Låt oss allenast komma ihog, huruledes vi vid detta tilfället, och i den nu förestående förrättningen, ikola låta se, at vi äre Guds tjenare.

§. 14.

§. 14.

Tvåne egenkaper fordras af en trogen tjenare. Först at han förlakar sin egen vilja, sin beqvåmlighet, sina enskilda affigter och fördelar. Dernäst, at han med lydriad och trohet underkastar sig sin Herres vilja, samt nitfullt befrämjar hans åra och fördel. Desse båge egenkaper fordras åfven af oss vid detta tilfållet.

§. 15.

Vi böre således icke hafva affeende på vår egen eller våra anhörigas nytta och förmon, hvarken för närvarande eller tilkommande tider; *ty om vi åre Guds tjenare, så söke vi icke vårt, utan mångas nytta, at de måge sålige varda*, 1 Cor. 10: 33. *Åre vi Christi tjenare, så skole vi söka hvad Honom tilhörer, och icke hvad eget år*, Phil. 2: 21. Det heter om lådana, som med lamvetets krånkning söka sin egen fördel: *de tjena icke Herranom Jesu Christo, utan sinom buk*, Rom. 16: 16. En lådan af Guds Anda, Act. 8: 20. förbannad Simonie, vare ifrån oss til helvetet förvift, derifrån hon uprunnen år.

§. 16.

Vi böre ock å sido låtta all vånskap, åkyldåkap, och andras förledande intalan. *Om jag sökte tåckas människom, så vore jag icke Christi tjenare*, låger Paulus Gal. 1: 10. Det bör fördenikul icke leda oss ifrån vår öfvertygelse vid valet, om vi ock låge någon olågenhet, åkada, eller förföljelse oss derföre förestå; *ty vi måste bevåsa oss såsom Guds tjenare, i tålmod, i sanningenes Ora, i Guds kraft, genom råttfårdighetenes vapn til bågra sidan och til den vånstra*, heter det 2 Cor. 6: 4. 7.

§. 17.

Bevise vi oss härvid såsom Guds tjenare, så få vi icke
 2 Tim. 4: 10. ikicka oss såsom en *Demas*, hvilken färd kärlek til ver-
 3 Joh. 9. den: icke som en *Diotrephes*, som vil afhållen varda:
 icke som en *Elymas*, et djefvuls barn, som full är med
 alt bedrägeri och med allo list - - at förvånda Herrans
 rätta vågar, Act. 13: 10.

§. 18.

Vi böre, til följe häraf, vid detta val hafva GUDS
 Åra til vår endaste affigt, och GUDS vilja til vårt endaste rät-
 tefnöre. Vi måste taga oss til vara, at vi icke af mistag,
 1 Sam 16: 7. välje *Eliab* i stället för *David*: icke en verldsmännilka,
 som är af verldene, tänker och talar af verldene, och
 1 Joh. 4: 5. verlden hörer honom, i stället för en Guds människa, den
 1 Tim. 6: 11. Gud utvalt ifrån verldene, Joh. 15: 19.

Om vi icke ikole räknas til den fräcka hopen, som
 Act. 5: 39. vil strida emot Gud, så måste vi se til, at vi icke välje,
 den Gud icke utvalt.

§. 19.

Men huru är det för oss möjligt at veta, hvilken
 HERREN GUD, til det lediga Biskops-Åmbetet i Åbo,
 sjelf utvalt hafver? är en fråga, som behöfver eftersinnas
 och besvaras.

Om jag häruppå lämnade det svaret: at vi böre följa
 JESU egna Apostlars efterdöme, hvilka vid valet til
 det lediga Apostla-Åmbetet, höllo sig med bönen til Gud:
Herre, du som känner allus hjertan, visa ut, hvilken
- - du utvalt hafver, at han skal få denna tjensten, Act.
 1: 24. 25. så kunde man lätteligen tänka, at jag härvid
 väntade omedelbara ingifveller och uppenbarellser, eller
 ock, at mina ord äro et tomt våder, som ingen ting betyda.

Men, utan at hyfa fanatiska griller eller entusiastiska inbildningar, blifver jag dock vid det rådet, at om vårt val ikal lyckas och väl gå, så måste det med trogen bön, i JESU Namn både börjas, verkställas och slutas.

Ingifveller äro ofs ej nödige; men vi behöfve dock med hjertelig bön anropa Gud, at Han ville, med en kraftig öfvertygelse, föra ofs utaf sit Ord til minnes, hurudan den Man vara ikal, som efter Guds sinne, kan anses et Biskops-Åmbete värdig: och at Han tillika ville förlåna ofs nåd, til at följa denna öfvertygelsen, och i *Hans starkbets magt*, öfvervinna alla de frestelser, som deremot Eph. 6: 10. strida.

§. 20.

Men om denna bönen är alfvarlig och utan ikrymtan, så böre vi ock ljelfve göra hvad vi förmå. Vi ikole, nämligen, först påminna ofs, hvilka egentkaper til et Biskops-Åmbete fordras, som alltid varit, och är ännu des mer af mycken vigt och angelägenhet, ju närmare det lider til verldenes sista afton.

Vi ikole sedan öppna våra hjertan för dessa påminnelser, och icke slå dem i vådret, för hvarjehanda invändningar ikul, tänkande at det ej är så noga med min enskildta röst, tåken kan ej slutligen komma derpå an: jag kan imellertid vara någon vän dermed til viljes, och så vidare; ty om alla tänkte likaledes, så bevisste ingen sig sålom Guds tjenare.

§. 21.

Det är mycket lätt at veta, hvilka uppenbarligen äro ovärdige at påtånkas vid et Biskops-val. Om jag vet, at någon icke åger den insigt, hvarken i Himla-låran eller andra vetenskaper, som til detta Åmbetets förvaltning nödvändigt fordras: Om jag förvissat vet, at någon

Jesver i uppenbara köttfens gärningar, sådana som upräk-
 nas Gal. 5: är, til exempel: *en drinkare, bitter, sniken*
 1 Tim. 3: 3. *efter slem vinning, tråtosam, girig, beryktad för öfver-*
 Tit. 1: 6. 7. *slidighet, genstörtighet, egenfinnighet, löker icke at gå*
in igenom dörena, utan vil stiga igenom andra otillbö-
 Joh. 10: 1. *liga vägar til ämbetet, med mera, och jag icke des min-*
dre gifver honom min kallelse, så tker mig ingen orätt, om
det låges, at jag i mit val varit seendes blind, och i min
blindhet en Menedare.

§. 22.

Men at veta hvarest och hos hvilka de invärtes egen-
 skaperna finnas, som utgöra en Biskop efter Guds sinne,
 det har större svårighet med sig. Vid dessas beprötning är
 vår måttstock ofta otillräckelig, och de måst öfvade sinnen
 at åtskilja ondt och godt, kunna här lätteligen taga mist,
 hålft då tilfalle til personernas nogare kannedom varit
 betagit.

§. 23.

Vi kunna väl veta, hvilka äro kände, at äga mycken
 och grundelig lärdom; men ho kan låga ois, *at de samme*
 Joh. 6: 45. *äro lärde af Gudi, at Evangelium är när dem, icke al-*
lenast med ordom; utan både i kraft, och i den Heliga
Anda, och i fulla visshet, 1 Theff. 1: 5.

§. 24.

Det kan vara ois bekant, hos hvilken en sådan vis-
 het och försigtighet finnes, uti alla des göromål, som äg-
 nar en Biskop; men om den samma *undfädt sin visdom öf-*
 Jac. 3: 17. *van efter, och om han fädt både mun och visdom af Christo,*
 Luc. 21: 15. *det kan den uplystafta ofta icke urskilja.*

§. 25.

En Biskops ostraffeliga lefnad, och utvärtes nit i Gud-aktighets öfningar, lysa allom i ögonen; men huruvida hjertat är utan ikrymtan, och samvetet obesmittadt för Gudi, det kan ingen annan än hjertans ranslakare, i alla fall, Act. 24: 16. med visshet döma öfver.

§. 26.

Vid denna svårigheten gifver Apostelen Paulus oss et godt och nyttigt hjelpemedel, i det han säger: *En Biskop skal hafva et godt vitnesbörd af dem som utan til åro*, i Tim. 3: 7. Och är det märkeligt, at hvar och en, som uti de första Christna Församlingar ikulle antagas til Låro-Åmbetet, borde jemväl hafva et godt loford af Judar och Hedningar, med hvilka han haft någon umgängelse. Huru mycket mer blir det då nödigt, at den ikal vara fri för alla uppenbara och förargeliga tilvitelser i lära och lefverne, hvilken tillsynen öfver många Församlingar, och bepröfvningen af andra Lärares ikickelighet ikal anförtrod varda. Hans ostraffeliga vandel, och bepröfvade erfarenhet uti et rättfinnigt vafsende i CHRISTO JESU, måste vara årkänd både af onda och goda. Lögn och försmädelse kan väl ofta utöfvas ibland Christna med större list och ondaka, än ibland Hedningarna; men en rättkaffens Guds tjenare, som följer sin HERRAS lära och forspår, kan dock ej lå lätteligen förledas at tro lögnena. Ehuru förfallen Christendomen är, så finnas dock inom CHRISTI Kyrka *helganna medborgare och Guds husfolk*, och deras vitnesbörd kan et uplyst förstånd och et godt hjerta alltid åtkilja ifrån illviljares och ikrymtares fallka rykten.

§. 27.

Når vi, mine högtårade Bröder, på detta sättet förhålle oss vid det nu förestående valet: när vi följa vår af Nådernes Ord hämtade öfvertygelse: när vi efterlete sådana egenskaper, som nu i korthet nämde blifvit: när vi derhos med varsamhet rådföre andras välgrundade och ovålduga omdömen, si, då beviset vi oss dervid såsom Guds tjenare. Mera kan vår samvets ömhet af oss icke fordra. Längre kan vår omtänka icke sträcka sig. Den allvetande GUDEN allena kan se förut, hvilken i sin nit och trohet blir ståndaktig intil ändan, och hvilkenens Åmbetes åtgärd skaffar den största nyttan och uppbyggelsen.

§. 28.

Håraf se vi åter, mine Bröder, en trogen böns nödvändighet vid detta tillfället. Sedan vi, på sätt som sagt är, i GUD gjort vårt val: lå låt oss äfven sluta dem, som vår kallelse tillfallit, uti våra förböner: at HERREN GUD ville allt mer och mer helga dem, och alla deras af nåde undfångna Åmbetes gåfvor, til sin tjänst, samt *stadfästa deras hjertan med nådena, och göra dem allt mer och mer skickliga uti allt godt verk, til at göra sin vilja, och skaffa uti oss,*
Ebr.13:9.21. *hvad Honom tåckeligt är, genom Jesum Christum.*

§. 29.

Så trådom nu, i JESU Namn, til sjelfva Valet; men väljom få, at det efter valet icke må heta til oss, såsom Propheten Samuel fordöm fader til Isai: *Herren hafver ingen utvalt*: väljom få, at våra Förfämlingar och efterkommande måtte få orsak at välfigna oss dertfore: väljom få, at ingen måtte få anledning at göra oss den tvåra förebråelsen: Si GUDS tjenare hafva gäckats med Ed och samvete: väljom få, at HERREN GUD måtte äfven vid detta tillfället få gifva oss i våra hjertan det vitnesbördet: *du äst min tjenare*, Ef. 49: 3. väljom få, at samvetet blir osåradt och Eden, den vi nu straxt inför HERRANOM aflägga skole, icke varder kränkt och bruten: väljom få, at vi icke måtte hafva deraf någon börda uppå oss, då stunden nalkas, at vi måste kämpa med den yttersta fienden: väljom få, at HERREN en gång, jemväl i anseende härtil, måtte kunna säga til oss: *Du gode och trogne tjenare, öfver en liten ting hafver du varit trogen, jag skal lätta dig öfver mycket,*
Matt.25:23. *gäck i dins Herras glädje. Amen i JESU Namn!*

Låt oss nu gånga den föreskrefne Eden.